

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

Затверджено на засіданні кафедри
Економіки підприємства та менеджменту
Протокол № 6 від 11.01.2016 р.

**Програма
навчальної дисципліни
"ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА"
для студентів усіх спеціальностей
усіх форм навчання**

Укладач: професор кафедри економіки
підприємства та менеджменту,
професор Гонтарева І.В.

Відповідальний за випуск
зав. каф. Шиян Д.В.

ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016

1. Вступ

Підприємництво є рушійною силою економічного зростання, що дозволяє втілювати в практичну діяльність інноваційні ідеї, створювати нові підприємства та робочі місця, відкриває нові ринки, і сприяє створенню нових навичок та професійних здібностей. Кожен вид підприємницької діяльності відрізняється за розмірами, сферою діяльності та організаційно-правовою формою та вимагає відповідного управління.

Підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку. Підприємницька діяльність є однією зі складових забезпечення розвитку економіки провідних країн світу. Так, в країнах ЄС 50,1 % працездатного населення зайняті в підприємстві, що забезпечує 39,1 % обсягу реалізованої продукції. В Україні, тільки 28,4 % займаються підприємницькою діяльністю, що забезпечує 6,5 % реалізованої продукції (робіт, послуг), до цієї групи не відносяться не зареєстровані юридично особи (freelancer). Більше 30% населення України вважають себе здатними до підприємницької діяльності, однак для цього їм потрібні додаткові компетентності. Необхідність вивчення цієї дисципліни забезпечується пріоритетністю розвитку підприємництва в світі, та Україні зокрема, що підкріплюється, також, і програмами підтримки малого бізнесу в нашій державі.

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування системи професійних компетентностей щодо визначення пріоритетних напрямків підприємницької діяльності та умов її здійснення в сучасних умовах господарювання.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

засвоєння основних принципів та правил регулювання підприємництва в сучасних умовах;

розвиток навичок обґрунтування вибору найбільш привабливих напрямів підприємництва в різних умовах.

Об'єктом навчальної дисципліни є економічна система та процеси, що характеризують різні види підприємництва.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення та обґрунтування пріоритетних видів підприємництва в Україні та світі з урахуванням факторів зовнішнього середовища.

Пререквізити: вивчення даної навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши такі навчальні дисципліни, як: "Макроекономіка" і "Мікроекономіка".

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

понятійно-категорійний апарат підприємництва;

основні види та організаційно-правові форми підприємництва;

функції та принципи здійснення підприємництва;

рушійні сили розвитку підприємництва;

фактори зовнішнього середовища прямого та непрямого впливу на підприємницьку діяльність;

технологію та основні етапи заснування підприємницької справи;

структуру процесу оцінки й управління ризиками;

шляхи розвитку підприємництва;

сутність, види та елементи підприємницької культури.

вміти:

виділяти значення та особливості підприємництва в економіках розвинутих країн світу;

визначати перелік та користуватися нормативними документами, що регулюють підприємницьку діяльність в Україні;

оцінювати вплив зовнішніх факторів на здійснення господарської діяльності суб'єктами підприємництва;

обґрунтовувати вибір найбільш привабливих напрямів діяльності з різних видів підприємництва;

оцінювати рівень ризикованості заснування підприємницької справи та визначати напрямки зниження ризику нового бізнесу;

обирати оптимальну стратегію коопераційних зв'язків для розвитку власного бізнесу.

застосовувати етичні норми поведінки підприємця в умовах

конкурентного середовища.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійною компетентністю, що наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Професійна компетентність, яка отримується студентами після вивчення навчальної дисципліни

Назва компетентності	Складові компетентності
Визначати особливості та обґрунтовувати вибір найбільш привабливих сфер підприємництва в певних умовах	Визначати економіко-теоретичні засади підприємництва
	Виділяти особливості різних напрямів діяльності за певними видами підприємництва
	Визначати принципи і функції підприємництва
	Проводити аналіз рівня впливу факторів зовнішнього середовища на підприємницьку діяльність
	Здійснювати обґрунтований вибір напрямку і способу заснування підприємницької справи
	Застосовувати методи оцінки рівня ризикованості заснування підприємницької справи та визначати напрямки зниження ризику нового бізнесу
	Здійснювати обґрунтований вибір стратегії розвитку власного бізнесу
	Виділяти соціальні цінності підприємницької діяльності в умовах конкурентного середовища

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в таблиці 2.

**Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни
"Основи підприємництва"
за Національною рамкою кваліфікацій України**

5

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Пререквізити	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Економічна сутність підприємництва					
Визначати економіко-теоретичні засади підприємництва	Сутність поняття мікроекономіка; нормативні документи	Знання понятійно-категорійного апарату підприємництва; форми та методи державного регулювання підприємництва	Визначати перелік та користуватися нормативними документами, що регулюють підприємницьку діяльність в Україні	Презентувати результати дослідження стану розвитку малого і середнього підприємництва в країнах світу	Відповідальність за точну ідентифікацію ключових проблем та обмежень в здійсненні підприємницької діяльності
Тема 2. Види та форми підприємництва					
Виділяти особливості різних напрямів діяльності за певними видами підприємництва	Сутність поняття «підприємство», «господарська діяльність». Нормативні документи, що регулюють підприємницьку діяльність	Знання основних видів та організаційно-правових форм підприємництва	Обґрунтовувати вибір видів і форм підприємництва в певних умовах, виділяти значення та особливості підприємства в економіках розвинутих країн світу	Презентувати результати визначення пріоритетних видів підприємництва в Україні та світі	Відповідальність за точність і коректність прийнятого рішення щодо вибору виду та форми підприємництва

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Принципи та функції підприємництва					
Визначати принципи і функції підприємництва	Характеристика сутності понять функції, принципи, рушійні сили	Знання функцій та принципів здійснення підприємництва, рушійних сил розвитку підприємства	Ідентифікувати суперечності розвитку підприємства . Імплементувати принципи підприємства до сучасних умов	Презентувати результати виділення суперечностей розвитку підприємства в Україні	Самостійно приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за формування програми реалізації та розвитку підприємницької діяльності
Тема 4. Підприємницьке середовище					
Проводити аналіз рівня впливу факторів зовнішнього середовища на підприємницьку діяльність	Сутність понять підприємницька діяльність, аналіз, оцінка, дослідження, фактор	Знання елементів підприємницького середовища, зовнішніх факторів прямого та непрямого впливу на підприємницьку діяльність	Оцінювати вплив зовнішніх факторів на здійснення господарської діяльності суб'єктами підприємства	Презентувати результати оцінки рівня впливу факторів прямого та непрямого впливу на діяльність суб'єктів підприємства	Приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за надійність і точність результатів щодо впливу факторів зовнішнього середовища на підприємницьку діяльність
Тема 5. Технологія заснування підприємницької справи					
Здійснювати обґрунтований вибір напрямку і способу заснування підприємницької справи	Визначення поняття технологія та її основних принципів	Знання технології та основних етапів заснування підприємницької справи	Обґрунтовувати вибір найбільш привабливих ідей пріоритетного напрямку підприємницької діяльності в сучасних умовах	Презентувати результати вибору ідей пріоритетного напрямку підприємницької діяльності в сучасних умовах	Самостійно приймати ефективні управлінські рішення щодо вибору пріоритетного напрямку підприємницької діяльності в сучасних умовах. Відповідати за коректність та адекватність розроблених ідей

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Економічні ризики в підприємницькій діяльності					
Застосовувати методи оцінки рівня ризикованості заснування підприємницької справи та визначати напрямки зниження ризику нового бізнесу	Поняття ризиків і невизначеності, форс-мажор. Фактори зовнішнього впливу на підприємницьку діяльність	Знання структури процесу оцінки й управління підприємницькими ризиками	Оцінювати рівень ризикованості заснування підприємницької справи. Визначати напрямки зниження ризику нового бізнесу.	Здатність до групової взаємодії в процесі з'ясування напрямків зниження ризику нового бізнесу.	Приймати рішення в умовах невизначеності та відповідати за точність і коректність результатів
Тема 7. Розвиток підприємницької діяльності					
Здійснювати обґрунтований вибір стратегії розвитку власного бізнесу	Сутність та значущість понять власний бізнес, підприємництво	Сутність понять розвиток і стратегія. Знання форм коопераційних зв'язків та шляхів розвитку підприємництва	Обґрунтовувати та обирати оптимальну стратегію коопераційних зв'язків для розвитку власного бізнесу	Презентувати результати визначення форми коопераційних зв'язків для розвитку власного бізнесу	Приймати ефективні управлінські рішення щодо розробки сценаріїв розвитку підприємницької справи
Тема 8. Культура підприємництва					
Виділяти соціальні цінності підприємницької діяльності в умовах конкурентного середовища	Визначення понять культура, етика, підприємництво	Знання основних властивостей, видів та елементів підприємницької культури, соціальних цінностей підприємницької діяльності	Застосовувати етичні норми поведінки підприємця в умовах конкурентного середовища	Ефективно формувати комунікаційну стратегію	Відповідальність за точність і коректність дотримання соціальних цінностей в підприємстві

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин (5 кредитів ЄКТС). Форма підсумкового контролю – залік.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи підприємництва

Тема 1. Економічна сутність підприємництва

1.1. Теоретичні засади підприємництва.

Виникнення та еволюція поняття «підприємство». Бізнес і підприємство: загальне і особливе. Підприємство як вид господарської діяльності. Економіко-теоретичні знання і підприємство.

1.2. Роль і значення підприємництва в економічному розвитку країни.

Значення підприємництва для структури економіки країни. Значення підприємництва для ринкової конкуренції. Стан розвитку малого і середнього підприємництва в країнах світу. Суб'єкти підприємницької діяльності.

1.3. Правові основи розвитку підприємництва.

Сутність державного регулювання підприємництва, його форми та методи. Обмеження в підприємницькій діяльності. Патентування і ліцензування підприємницької діяльності. Державна підтримка та фінансова допомога суб'єктам підприємництва.

Тема 2. Види та форми підприємництва

2.1. Основні види підприємницької діяльності.

Приватне, колективне, державне підприємство та особливості їх здійснення. Виробниче підприємство. Комерційне підприємство та його суб'єкти: товарні біржі, торговельні дома, виставки-продажі, аукціони, ярмарки, заклади оптової та роздрібною торгівлі. Фінансове підприємство та його складові: грошове та інше фінансове посередництво, страхування, допоміжна діяльність у сфері фінансів і страхування. Консультаційне підприємство.

2.2. Мале підприємство.

Місце і роль малого підприємства в ринковій економіці. Економічна сутність малих підприємств. Переваги та недоліки малого

підприємництва. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні та світі.

2.3. Організаційно-правові форми підприємництва.

Підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності. Основні види підприємств та їх організаційні форми. Об'єднання підприємств: асоціація, корпорація, холдинг, консорціум, концерн. Господарські товариства як суб'єкти підприємництва та їх види. Особливості створення та функціонування акціонерних товариств, товариств з обмеженою відповідальністю, товариств з додатковою відповідальністю, повних товариств, командитних товариств.

Тема 3. Принципи та функції підприємництва

3.1. Принципи підприємництва.

Вибір виду діяльності. Залучення коштів до здійснення підприємницької діяльності. Формування програми діяльності. Наймання працівників. Залучення і використання різних видів ресурсів. Розподілення прибутків. Здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

3.2. Функції підприємництва.

Інноваційна (творча) функція. Ресурсна функція. Організаційна функція. Стимулююча (мотиваційна) функція.

3.3. Рушійні сили розвитку підприємництва.

Суперечності розвитку підприємництва. Ділова творчість людини. Ризики та потреби в процесі здійснення підприємницької діяльності. Економічний інтерес підприємця. Конкуренція на ринку.

Тема 4. Підприємницьке середовище

4.1. Вплив зовнішнього середовища на підприємницьку діяльність.

Зміст дефініції «підприємницьке середовище». Моделі середовища господарювання підприємств. Зовнішнє середовище підприємницької діяльності. Класифікація факторів зовнішнього середовища підприємницької діяльності.

4.2. Основні фактори непрямого впливу.

Техніко-технологічні фактори. Економічні фактори. Міжнародні фактори. Політико-інституційні фактори. Демографічні фактори. Соціально-культурні фактори. Географічно-екологічні фактори.

4.3. Фактори прямого впливу на суб'єктів підприємництва.

Споживачі. Постачальники матеріально-технічних ресурсів. Виробники товарів-замінників. Конкуренти. Партнери. Контактні аудиторії.

Змістовий модуль 2. Заснування підприємницької справи та розвиток підприємництва

Тема 5. Технологія заснування підприємницької справи

5.1. Обґрунтування і вибір підприємницької діяльності.

Підприємницька ідея та її джерела. Вибір сфери діяльності. Вибір форми організації бізнесу. Визначення переваг створюваного підприємництва. Аналіз конкуруючих товарів та підприємств-конкурентів.

5.2. Вибір способу заснування бізнесу.

Традиційні способи: створення нового підприємства, купівля існуючого бізнесу. Нетрадиційні способи: прямий маркетинг, пересувна торгівля, франчайзинг, надомний бізнес, вихід зі складу великої корпорації.

5.3. Етапи заснування власної справи.

Засновницькі документи та їх підготовка. Статут підприємництва та засновницький договір. Формування статутного капіталу.

5.4. Бізнес-план та його роль у заснуванні підприємницької справи.

Стадії розробки бізнес-плану. Структура та технологія розробки бізнес-плану.

Тема 6. Економічні ризики в підприємництві

6.1. Сутність та основні види ризиків в підприємстві.

Основні поняття й визначення зон ризику. Сутність ризиків та їх види в підприємстві. Різниця понять „ризик” та „невизначеність”. Зони ризиків в залежності від втрат.

6.2. Структура процесу оцінки й управління ризиками.

Основні етапи структури процесу оцінки й управління ризиками. Методи ідентифікації ризиків. Методи оцінки ризиків. Вибір методів впливу на ризики. Контроль та оцінка методів впливу на ризики.

Тема 7. Розвиток підприємницької діяльності

7.1. Об'єктивні основи розвитку підприємництва в сучасних умовах.

Трактування категорії «розвиток». Зовнішні та внутрішні суперечності, що виникають в процесі розвитку. Класифікація видів розвитку. Державні та міжнародні організації, що сприяють розвитку підприємництва.

7.2. Шляхи розвитку підприємництва.

Екстенсивний шлях розвитку. Іntenсивний шлях розвитку. Інноваційний шлях розвитку. Показники інтенсифікації і підвищення ефективності підприємницької діяльності.

7.3. Коопераційні зв'язки суб'єктів підприємництва.

Об'єктивна необхідність коопераційних зв'язків суб'єктів підприємництва. Форми коопераційних зв'язків суб'єктів підприємництва. Субпідряд. Франчайзинг. Лізинг. Венчурне фінансування. Бізнес-інкубатори.

Тема 8. Культура підприємництва

8.1. Культура підприємницької діяльності.

Сутність, види та елементи підприємницької культури. Стили керівництва: демократичний, ліберальний, автократичний. Норми і правила поведінки керівника. Методи і стилі розв'язання конфліктів.

8.2. Ділова етика підприємця.

Соціальні цінності підприємницької діяльності. Основні методи впливу підприємця на підлеглих. Психологія підприємництва.

3. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 3.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи підприємництва	
<i>Тема 1. Економічна сутність підприємництва</i>	<p><i>Тема семінарського заняття «Економіко-теоретичні засади та особливості підприємництва в Україні» :</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підприємництво як вид господарської діяльності. 2. Значення підприємництва для структури економіки країни. 3. Підприємницька освіта в Україні та світі. 4. Стан розвитку малого і середнього підприємництва в країнах світу. 5. Підприємець – ключова фігура ринкової економіки. 6. Форми та методи державного регулювання підприємництва. 7. Обмеження в підприємницькій діяльності. 8. Ліцензування в підприємницькій діяльності. 9. Проблеми правового забезпечення підприємництва в Україні. 10. Державна підтримка суб'єктів підприємництва в Україні.
<i>Тема 2. Види та форми підприємництва</i>	<p><i>Тема семінарського заняття «Пріоритетність видів та форм підприємництва в Україні та світі»:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення основних характеристик різних видів підприємництва. 2. Проблеми та перспективи розвитку виробничого підприємництва в Україні. 3. Місце посередницької діяльності в підприємництві. 4. Пріоритетні види підприємництва в Україні та світі. 5. Консалтинг як форма підприємницької діяльності. 6. Переваги та недоліки одноосібного здійснення підприємницької діяльності. 7. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні та світі. 8. Форми об'єднань підприємств та їх застосування в Україні та світі. 9. Особливості створення та функціонування акціонерних товариств. 10. Проблеми розвитку підприємництва в Україні.
<i>Тема 3. Функції та принципи підприємництва</i>	<p><i>Тема семінарського заняття «Принципи здійснення підприємницької діяльності»:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суперечності розвитку підприємництва в Україні та світі. 2. Принципи підприємницької діяльності та проблеми їх застосування. 3. Ділова творчість людини як необхідна складова у підприємництві. 4. Методи фінансування підприємницької діяльності в Україні та світі. 5. Пріоритетні сфери зовнішньоекономічної діяльності в підприємництві. 6. Інноваційна (творча) функція підприємництва. 7. Стимулююча (мотиваційна) функція підприємництва. 8. Формування програми реалізації та розвитку підприємницької діяльності. 9. Ризики в процесі здійснення підприємницької діяльності. 10. Економічний інтерес підприємця.

4. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)
1	2
<i>Змістовий модуль 1.</i> Теоретичні основи підприємства	<i>Завдання 1.</i> Визначення виду та організаційно-правової форми підприємництва
	<i>Завдання 2.</i> Визначення факторів прямого та непрямого впливу на діяльність суб'єктів: а) виробничого підприємства; б) комерційного підприємства; в) фінансового підприємства.
	<i>Колоквіум</i> за змістовим модулем 1 «Теоретичні основи підприємства»
<i>Змістовий модуль 2.</i> Заснування підприємницької справи та розвиток підприємства	<i>Завдання 3.</i> Вибір та обґрунтування ідеї пріоритетного напрямку підприємницької діяльності в сучасних умовах
	<i>Завдання 4.</i> Ідентифікація та оцінка рівня ризикованості заснування власної справи.
	<i>Завдання 5.</i> Визначення напрямків зниження ризику нового бізнесу.
	<i>Завдання 6.</i> Вибір оптимальної стратегії коопераційних зв'язків для розвитку власного бізнесу.
	<i>Завдання 7.</i> Розробка етичних норм поведінки підприємця в умовах конкурентного середовища.
<i>Колоквіум</i> за змістовим модулем 2 «Заснування підприємницької справи та розвиток підприємства»	

5. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань та формування практичних навичок з навчальної дисципліни, наведені в табл. 5.1.

Таблиця 5.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Форми контролю СРС
1	2	4
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи підприємництва		
<i>Тема 1.</i> Економічна сутність підприємництва	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми « <i>Економіко-теоретичні засади та особливості підприємництва в Україні</i> »	Презентація результатів
<i>Тема 2.</i> Види та форми підприємництва	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> з теми « <i>Пріоритетність видів та форм підприємництва в Україні та світі</i> ». Підготовка і виконання практичного завдання « <i>Визначення виду та організаційно-правової форми підприємництва</i> ».	Презентація результатів. Захист практичного завдання
<i>Тема 3.</i> Принципи та функції підприємництва	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел, підготовка до <i>семінарського заняття</i> з теми « <i>Принципи здійснення підприємницької діяльності</i> ».	Презентація результатів
<i>Тема 4.</i> Підприємницьке середовище	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка та виконання практичного завдання « <i>Визначення факторів прямого та непрямого впливу на діяльність суб'єктів підприємництва</i> » за варіантами. Підготовка до <i>колоквіуму</i> .	Захист практичного завдання. Колоквіум

1	2	4
Змістовий модуль 2.		
Заснування підприємницької справи та розвиток підприємництва		
Тема 5. Технологія заснування підприємницької справи	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд Інтернет джерел за заданою тематикою. Підготовка і виконання практичного завдання <i>«Вибір та обґрунтування ідеї пріоритетного напрямку підприємницької діяльності в сучасних умовах»</i> , виконання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ) <i>«Обґрунтування ідеї власного бізнесу з консультаційного підприємництва в сучасних умовах»</i>	Захист практичного завдання
Тема 6. Економічні ризики підприємницької діяльності	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Виконання практичних завдань <i>«Ідентифікація та оцінка рівня ризикованості започаткування власної справи»</i> та <i>«Визначення напрямків зниження ризику нового бізнесу»</i> , виконання ІНДЗ.	Захист практичних завдань
Тема 7. Розвиток підприємницької діяльності	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд Інтернет джерел за заданою тематикою. Підготовка і виконання практичного завдання <i>«Вибір оптимальної стратегії коопераційних зв'язків для розвитку власного бізнесу»</i> , виконання ІНДЗ	Захист практичного завдання
Тема 8. Культура підприємництва	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до практичного заняття <i>«Розробка етичних норм поведінки підприємця в умовах конкурентного середовища»</i> , підготовка до колоквіуму. Підготовка презентації ІНДЗ	Презентація результатів та групова дискусія. Захист ІНДЗ Колоквіум

5.1. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) студента є вибіркоким видом позааудиторної самостійної роботи студента та має навчально-дослідницький характер, виконується у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується разом зі складанням підсумкового екзамену з даної навчальної дисципліни. Виконання ІНДЗ є одним із важливих засобів підвищення якості підготовки майбутніх спеціалістів, які здатні застосовувати на практиці теоретичні

знання, вміння та навички з даної навчальної дисципліни.

Тема ІНДЗ: «Обґрунтування ідеї власного бізнесу з консультаційного підприємництва в сучасних умовах».

6. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, групові дискусії, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ділові ігри, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 6.1 і 6.2).

Таблиця 6.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни (лекційні заняття)

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Економічна сутність підприємництва	Лекція проблемного характеру з питання «Роль і значення підприємництва в економічному розвитку країни», групові дискусії, банки візуального супроводу
Тема 2. Види та форми підприємництва	Міні-лекція з питання «Пріоритетні напрями розвитку малого підприємництва в Україні та за кордоном», групові дискусії, банки візуального супроводу
Тема 3. Принципи та функції підприємництва	Лекція проблемного характеру з питання «Суперечності розвитку підприємництва», групові дискусії, банки візуального супроводу
Тема 4. Підприємницьке середовище	Міні-лекція з питання «Зовнішнє середовище підприємницької діяльності», групові дискусії, банки візуального супроводу
Тема 5. Технологія заснування підприємницької справи	Лекція проблемного характеру з питання «Ефективність різних способів заснування бізнесу», групові дискусії, банки візуального супроводу

1	2
Тема 6. Економічні ризики в підприємницькій діяльності	Міні-лекція з питання «Вибір методів впливу на ризики», групові дискусії, банки візуального супроводу
Тема 7. Розвиток підприємницької діяльності	Лекція проблемного характеру з питання «Об'єктивна необхідність коопераційних зв'язків суб'єктів підприємництва», групові дискусії, банки візуального супроводу
Тема 8. Культура підприємництва	Лекція проблемного характеру з питання «Соціальні цінності підприємницької діяльності», групові дискусії, банки візуального супроводу

Таблиця 6.2

**Використання методик активізації процесу навчання
(семінарські та практичні заняття)**

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
1	2	3
Тема 1. Економічна сутність підприємництва	<i>Семінарське заняття. Тема: «Економіко-теоретичні засади та особливості підприємництва в Україні»</i>	Семінари-дискусії, презентації
Тема 2. Види та форми підприємництва	<i>Семінарське заняття. Тема: «Пріоритетність видів та форм підприємництва в Україні та світі» Завдання 1. Визначення виду та організаційно-правової форми підприємництва</i>	Семінари-дискусії, кейс-метод, робота в малих групах, презентації
Тема 3. Принципи та функції підприємництва	<i>Семінарське заняття. Тема: «Принципи здійснення підприємницької діяльності»</i>	Семінари-дискусії, презентації
Тема 4. Підприємницьке середовище	<i>Завдання 2. Визначення факторів прямого та непрямого впливу на діяльність суб'єктів: а) виробничого підприємництва; б) комерційного підприємництва; в) фінансового підприємництва.</i>	Ділова гра, робота в малих групах, мозкові атаки, презентації

Продовження табл. 6.2

1	2	3
Тема 5. Технологія заснування підприємницької справи	Завдання 3. Вибір та обґрунтування ідеї пріоритетного напрямку підприємницької діяльності в сучасних умовах	Робота в малих групах, мозкові атаки, групові дискусії, презентації
Тема 6. Економічні ризики в підприємницькій діяльності	Завдання 5. Ідентифікація та оцінка рівня ризикованості започаткування власної справи. Завдання 6. Визначення напрямків зниження ризику нового бізнесу.	Метод сценаріїв, робота в малих групах, мозкові атаки, презентації
Тема 7. Розвиток підприємницької діяльності	Завдання 6. Вибір оптимальної стратегії коопераційних зв'язків для розвитку власного бізнесу.	Робота в малих групах, мозкові атаки, групові дискусії, презентації
Тема 8. Культура підприємництва	Завдання 7. Розробка етичних норм поведінки підприємця в умовах конкурентного середовища.	Групові дискусії, презентації

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Господарський кодекс України (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

2. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 31-32, ст.263). Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/755-15>

3. Коваленко О. В. Підприємництво та його організаційно-правові засади: навч. посіб. / О. В. Коваленко. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 400 с.

4. Портал підприємців України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://chp.com.ua/gazeta>